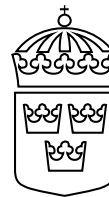

Regeringens proposition

2025/26:238

Ny myndighet för miljöprövning

Prop.
2025/26:238

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 april 2026

Ulf Kristersson

Johan Britz
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för miljöprövning som ska kunna inleda sin verksamhet den 1 juli 2027. I propositionen föreslår regeringen de lagändringar som behövs för att myndigheten ska kunna ta över de uppgifter som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har i dag.

Regeringen föreslår även en ändring av en bestämmelse om mål om giltighetsförlängning. Denna ändring föreslås träda i kraft den 1 september 2026. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	4
2.2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar	12
3	Ärendet och dess beredning	14
4	Lagändringar med anledning av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.....	15
5	Gemensam handläggning	17
6	Till vilken mark- och miljödomstol bör överklagande göras?	21
7	Förtydligande om förfarandebestämmelser vid prövning av miljöfarliga verksamheter	23
8	När ska en ansökan om giltighetsförlängning av ett tillstånd prövas av en mark- och miljödomstol?	24
9	Riksdagens tillkännagivanden.....	24
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	26
11	Konsekvenser.....	29
11.1	Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas	29
11.2	Alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd.....	29
11.3	Vilka berörs av förslagen?.....	29
11.4	Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas.....	31
12	Författningskommentar	31
12.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken	31
12.2	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken	32
12.3	Förslaget till lag om ändring i lagen om mark- och miljödomstolar (2010:921).....	37
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ny myndighet för miljöprövning.....	39
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	40
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	49
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	51
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	60
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026	61

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2025/26:238

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 1 a § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

1 a §¹

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,*

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

2.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 9 kap. 8 §, 19 kap. 4, 5 och 5 a §§, 21 kap. 1 a §, 24 kap. 1 och 11 §§ och rubrikerna närmast före 19 kap. 4 och 5 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 kap. 2 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 19 kap. 6 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §”.

Lydelse enligt prop. 2025/26:178

Föreslagen lydelse

Ändrade regler om tillstånd och

tillsyn för Totalförsvarets

forskningsinstitut

9 kap.

8 §

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *länsstyrelsen*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut ska alltid prövas av *länsstyrelsen*.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § *regeringsformen* meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *en länsstyrelse eller Miljöprövningsmyndigheten*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut ska alltid prövas av *en länsstyrelse eller Miljöprövningsmyndigheten*.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan enligt denna balk får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndig-

heten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar,

2. verksamheterna är avsedda att bedrivas av samma verksamhetsutövare, och

3. ansökan eller anmälan inte avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten.

Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet.

Särskilt om prövningen av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelser eller kommunala nämnder ska

Prövningen av miljöfarlig verksamhet

4 §¹

Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen eller den kommunala nämnden ska vid prövning av ett ärende som avser miljöfarlig verksamhet

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,

2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,

3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och

¹ Senaste lydelse 2018:779.

4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

5 §²

I ett ärende som prövas av *länsstyrelsen* eller en kommunal nämnd ska länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

I ett ärende *som avser miljöfarlig verksamhet och* som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten, en länsstyrelse* eller en kommunal nämnd ska *Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen* eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

Särskilt om länsstyrelsens miljöprövningsdelegation

Ärenden som prövas av Miljöprövningsmyndigheten³

5 a §⁴

I ett ärende som prövas av *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation* ska *miljöprövningsdelegationen* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,

² Senaste lydelse 2024:963.

³ Senaste lydelse 2024:963.

⁴ Senaste lydelse 2024:963.

3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, Prop. 2025/26:238
och

4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 2.1 Föreslagen lydelse

21 kap.

1 a §

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats *med stöd av 9 kap. 8 §*,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprovning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter *som* har meddelats *med stöd av 9 kap. 8 §*,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats *av regeringen*,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

Lydelse enligt SFS 2025:765

Föreslagen lydelse

24 kap.

1 §

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket

denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Det samma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av en länsstyrelse eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattnings som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 eller 10 a § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Det samma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun med stöd av *föreskrifter som har meddelats av regeringen* samt beslut om tillstånd till markavvattnings som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 eller 10 a § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

11 §⁵

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för civilt försvar och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om *tillståndet* har getts av *länsstyrelsen*, görs ansökan hos *länsstyrelsen*.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om *det tillstånd som prövningen avser* har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller en länsstyrelse*, ska ansökan göras hos *den av dessa myndigheter som har gett tillståndet*.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och

2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Miljöprövningsmyndigheten ska efter ikraftträdandet handlägga ärenden som har inletts hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Länsstyrelserna ska överlämna handlingarna till Miljöprövningsmyndigheten.

3. För tillstånd enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen, 13 eller 14 a § som har beslutats av en länsstyrelse ska en ansökan efter ikraftträdandet göras hos Miljöprövningsmyndigheten, om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §¹

Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vattenanläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömmande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.

Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.

Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.

Mål om utdömmande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.

Mål som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden som har överklagats till en mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av de särskilda bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.

Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag	Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 8 juni 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar (dir. 2023:78). Utredningen, som tog namnet Miljöstillståndsutredningen (KN 2023:02), överlämnade i januari 2025 betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). Utredningen föreslog bland annat att uppgiften att som första instans pröva ansökningar om tillstånd till verksamheter eller åtgärder genom miljöprövning bör läggas på en ny statlig förvaltningsmyndighet, Miljöprövningsmyndigheten. Betänkandet har remitterats. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/00288).

Som ett led i den fortsatta beredningen av betänkandets förslag om en ny myndighet för miljöprövning tog Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) fram promemorian Ny myndighet för miljöprövning. Promemorian innehåller förslag på författningsbestämmelser som krävs för att myndigheten ska ta över de ärenden som i dag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/01878).

I budgetpropositionen för 2026 aviserades att regeringen avser att bilda en ny myndighet för miljöprövning. Regeringen föreslog med anledning av detta att anslagen för Naturvårdsverket ska ökas under 2027 och 2028 (prop. 2025/26:1 utgiftsområde 20 s. 86 och 93). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/25:MJU1, rskr. 2025/26:128). Regeringen har därefter, den 5 mars 2026, gett en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för miljöprövning (dir. 2026:13). Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2027. Myndigheten ska vara bemannad för att kunna inleda sin verksamhet den 1 juli 2027 och operativt kunna ta över ärenden och pågående handläggning från länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer från detta datum.

I denna proposition behandlas de lagförslag som lämnas i promemorian Ny myndighet för miljöprövning.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om tillståndsprocesser (bet. 2016/17:MJU22 punkt 2, rskr. 2016/17:289). Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om förbättrade tillståndsprocesser (bet. 2018/19:MJU18 punkt 4, rskr. 2018/19:275). Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om myndigheternas roll vid tillståndsprocesser (bet. 2022/23:NU13 punkt 5, rskr. 2022/23:160). Tillkännagivandena, som behandlas i avsnitt 9, är slutbehandlade.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 17 mars 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan

4 Lagändringar med anledning av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter

Regeringens förslag

De uppgifter som länsstyrelserna ansvarar för och som hanteras av miljöprövningsdelegationerna ska föras över till en ny myndighet för miljöprövning, Miljöprövningsmyndigheten.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian föreslås en ändring i bestämmelsen om anmälan om vattenverksamhet.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inte något att invända mot det. *Svenskt Näringsliv* påtalar särskilt att för att uppnå en förutsägbar och kvalitativ prövning måste prövningsprocesserna handläggas på samma sätt oavsett var i landet sökanden befinner sig, samt att specifik handläggarkompetens för en viss typ av verksamhet kan användas mer resurseffektivt om en myndighet ansvarar för prövning i hela landet.

Ett antal remissinstanser, bland annat *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Green Power Sweden*, avråder från att införa den nya myndigheten stegvis och bedömer att det är bättre att flytta all prövning till den nya myndigheten vid ett och samma tillfälle.

Sveriges advokatsamfund tillstyrker förslaget om inrättande av en ny myndighet men anser att beslut om anmälan av vattenverksamheter bör fattas av den myndighet som har tillsynsansvaret för verksamheten, dvs. länsstyrelsen, och avstyrker därför att beslutanderätten flyttas till den nya myndigheten. *Avfall Sverige* framhåller att om avsikten är att länsstyrelsen även fortsättningsvis ska pröva ansökningar om tillstånd till Sevesoverksamheter så behöver länsstyrelsen fortsatt omfattas av de förfaranderegler som är relevanta för en sådan prövning.

Skälen för regeringens förslag

Miljöprövningsmyndighetens uppgifter begränsas till att ta över miljöprövningsdelegationernas uppgifter

En förutsättning för att genomföra klimatomställningen samtidigt som Sveriges konkurrenskraft stärks och tillväxten ökar är att miljötillståndprocesserna blir enklare och mer effektiva. För att åstadkomma detta behöver myndighetsstrukturen förändras och tillståndsprövningarna samlas

Prop. 2025/26:238 hos en expertmyndighet, i stället för att som i dag vara fördelade på flera myndigheter. I promemorian föreslås att en ny myndighet, Miljöprövningsmyndigheten, tar över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna ansvarar för. Av promemorian framgår att avsikten är att myndighetens uppgift på sikt ska breddas.

Ett antal remissinstanser invänder mot avgränsningen och förordar att myndigheten ges ett bredare uppdrag. Som skäl för detta framförs bland annat effektivitetsvinster och ökade förutsättningar för en mer enhetlig miljöprövning. Regeringen delar uppfattningen att dessa vinster med inrättande av en ny myndighet bör öka om myndighetens uppdrag utvidgas. Samtidigt finns det en risk att kvalitet och prövningstakt påverkas negativt om omfattande ändringar som påverkar ett stort antal förvaltningsmyndigheter och domstolar genomförs vid ett och samma tillfälle. Till undvikande av detta och för att säkra att den nya myndigheten ges goda förutsättningar att hantera de uppgifter den nu föreslås ta över bör myndighetens uppdrag begränsas i enlighet med promemorians förslag.

Miljöprövningsmyndigheten ska tillämpa motsvarande bestämmelser som miljöprövningsdelegationerna

En miljöprövningsdelegation är ett särskilt beslutsorgan som finns inom vissa länsstyrelser. För att möjliggöra att Miljöprövningsmyndigheten tar över de uppgifter som länsstyrelsen ansvarar för och som hanteras av en miljöprövningsdelegation bör Miljöprövningsmyndigheten läggas till i uppräknningen av myndigheter som kan pröva ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet, inklusive i relevanta bestämmelser om vilka mål som är ansökningsmål. I 9 kap. 8 § miljöbalken bör även göras en ändring som innebär att bestämmelsen formuleras som en nödvändig upplysningsbestämmelse för att markera att regeringen, trots bestämmelsen i första stycket, kan använda sig av restkompetensen för att meddela föreskrifter på området. Miljöprövningsmyndigheten bör även ersätta länsstyrelsens miljöprövningsdelegation i andra relevanta lagbestämmelser. En stor del av regleringen av miljöprövningsdelegationernas uppgifter finns på förordningsnivå och för att säkerställa att det finns förutsättningar för regeringen att föreskriva att dessa uppgifter ska hanteras av Miljöprövningsmyndigheten bör en ändring göras som innebär att en sådan regelgivning blir möjlig.

Anmälningar om vattenverksamhet prövas av en miljöprövningsdelegation om ärendet har samband med ett annat ärende som miljöprövningsdelegationen prövar. För att möjliggöra att Miljöprövningsmyndigheten tar över denna uppgift föreslås i promemorian att regeringen får föreskriva att en sådan anmälan ska göras till Miljöprövningsmyndigheten. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker ändringen och anför att prövningen av dessa anmälningar bör hanteras av länsstyrelsen. Som skäl för detta anges att länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över vattenverksamheter och att frågan om tillsyn och anmälan bör hanteras av en och samma myndighet. Även regeringen ser fördelar med att dessa frågor hålls samman. En flytt av ansvaret för anmälningsärenden bör därför begränsas till fall där det finns utrymme för effektivitetsvinster. I avsnitt 5 föreslås att Miljöprövningsmyndigheten ska få handlägga bland annat en anmälan enligt miljöbalken som har ett samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig

verksamhet som myndigheten prövar. Förslaget innebär att verksamhetsutövaren kan initiera en gemensam handläggning av ärenden som har ett samband och därmed möjliggöra att en anmälan om vattenverksamhet kan handläggas av Miljöprövningsmyndigheten. Mot bakgrund av detta saknas skäl att ändra bestämmelsen.

Länsstyrelsernas fortsatta prövning av tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet kan, beroende på verksamhet, prövas antingen av länsstyrelsen eller av miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen. Ett exempel på en verksamhet som kan tillståndsprövas av länsstyrelsen och inte av dess miljöprövningsdelegation är s.k. Seveso-verksamheter, dvs. verksamheter som hanterar eller lagrar stora mängder av farliga ämnen. Dessa verksamheter regleras i miljöbalken och lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Av motsvarande skäl bör länsstyrelsen även fortsättningsvis pröva ansökningar om tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt i den utsträckning länsstyrelsen i dag ansvarar för en sådan prövning. Motsvarande bör även gälla Totalförsvarets forskningsinstitut som föreslås få motsvarande reglering i propositionen Ändrade regler om tillstånd och tillsyn för Totalförsvarets forskningsinstitut. Vid detta ställningstagande behöver de processuella bestämmelser som styr länsstyrelsernas prövning av ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet fortsatt finnas kvar. Promemorians förslag i dessa delar bör därmed inte genomföras.

Fortsatta steg i reformen för enklare och mer effektiva miljötillståndsprocesser

Som framgår av skälen ovan delar regeringen remissinstansernas uppfattning att de effektivitetsvinster som en ny prövningsorganisation kan väntas medföra sannolikt ökar om myndighetens uppdrag utvidgas. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att arbetet med säkerställande av mer ändamålsenliga miljötillståndsprocesser bör fortsätta med ambitionen att myndighetens uppgifter ska vidgas och att miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen samlas hos den nya myndigheten. Miljötillståndsutredningens förslag bereds i Regeringskansliet. I det fortsatta arbetet ligger även att analysera hur Sverige, på bästa sätt för att skapa ett effektivt och enhetligt system, kan genomföra EU-rättens krav på inrättande av s.k. kontaktpunkter och om Miljöprövningsmyndigheten bör utses till kontaktpunkt.

5 Gemensam handläggning

Regeringens förslag

Miljöprövningsmyndigheten ska få handlägga en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan enligt miljöbalken som normalt hand-

läggs av en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om ansökan eller anmälan har ett samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar. Gemensam handläggning ska endast vara möjlig om en ansökan eller en anmälan inte avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen. Vid gemensam handläggning ska de handläggningsbestämmelser som gäller för Miljöprövningsmyndighetens handläggning av ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet tillämpas.

Vid gemensam handläggning ska Miljöprövningsmyndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Enligt promemorians förslag ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat. Promemorians förslag innehåller ingen begränsning av förutsättningarna för gemensam handläggning när det är fråga om ansökningar eller anmälningar som avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inte något att invända mot förslaget.

Flera länsstyrelser, bland annat *Länsstyrelserna i Stockholms län* och *Örebro län*, påpekar att det bör förtydligas vilka handläggningsbestämmelser för anmälningsärenden som ska tillämpas när Miljöprövningsmyndigheten handlägger sådana ärenden, bland annat om kravet på bedömning av betydande miljöpåverkan ska tillämpas. Länsstyrelsen i Örebro län framhåller särskilt att Miljöprövningsmyndigheten inte bör behöva ta beslut om förlängd tidsfrist för ett anmälningsärende.

Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen) framhåller att kumulerade mål i dag handläggs enligt samma handläggningsregler och att de regler som tillämpas är de som gäller för mål som prövas i första instans. Detta medför enligt domstolen en effektiv och samordnad handläggning.

Länsstyrelserna i Kronobergs och *Skåne län* föreslår att det förtydligas att möjligheten till gemensam handläggning endast gäller ansökan om tillstånd, dispens eller anmälan enligt miljöbalken. Länsstyrelsen i Skåne län anser även att gemensam handläggning inte ska vara möjlig för ärenden där myndighetens avgörande kan överklagas till regeringen.

Skälen för regeringens förslag

I miljöbalken finns bestämmelser som innebär att det finns en möjlighet att handlägga ärenden gemensamt om de har ett samband (19 kap. 3 § och 21 kap. 3 §). I förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer finns vidare bestämmelser om att en miljöprövningsdelegation prövar,

ärenden som har samband med ärenden om tillstånd som miljöprövningsdelegationen prövar om ärendena har samma sökande (3 §).

Regeringen bedömer att det finns tydliga processekonomiska fördelar med gemensam handläggning av ärenden som har ett verksamhetsmässigt samband och samma sökande. En sådan möjlighet bör även finnas för Miljöprövningsmyndigheten och det bör därför införas bestämmelser om att myndigheten i vissa fall får handlägga en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan som annars ska handläggas av en annan förvaltningsmyndighet eller en kommun. Det bör på motsvarande sätt som för miljöprövningsdelegationerna krävas att det är en verksamhet som har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar. Det bör även vara en förutsättning att verksamheterna är avsedda att bedrivas av samma verksamhetsutövare. Miljöprövningsdelegationerna handlägger inte ärenden som kan överklagas till regeringen. Regeringen bedömer, i likhet med *Länsstyrelsen i Skåne län*, att det inte är lämpligt att sådana ärenden ska kunna handläggas gemensamt med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Det bör därför införas en begränsning som innebär att ansökningar eller anmälningar som avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen inte ska få handläggas gemensamt med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar.

Behovet av gemensam handläggning bör främst uppkomma vid handläggning av de typer av ärenden som i dag anges i förordningen om miljöprövningsdelegationer. Ett exempel på ett sådant ärende är en ansökan om tillstånd till markavvattningsverk som kan prövas tillsammans med en ansökan om tillstånd till täkt av torv. Tillståndet till markavvattningsverk är i det fallet en förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas. Det kan inte uteslutas att motsvarande behov även kan uppkomma avseende andra ärendetyper än de som anges i förordningen. Regeringen bedömer därför att bestämmelserna om gemensam handläggning, i likhet med vad som gäller för mark- och miljödomstolarna, inte bör begränsas till vissa ärendetyper. Som framhålls av *Jordbruksverket* kommer denna ordning att underlätta för jordbruksföretag eftersom en ansökan om dispens enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket kan handläggas av Miljöprövningsmyndigheten i samband med en prövning av en ansökan om ett tillstånd till en miljöfarlig verksamhet.

Det bör finnas möjlighet för den sökande eller anmälande att initiera ett ärende hos Miljöprövningsmyndigheten om det bedöms finnas förutsättningar för gemensam handläggning. Om en ansökan eller anmälan görs hos Miljöprövningsmyndigheten och myndigheten inte delar bedömningen att förutsättningarna för gemensam handläggning är uppfyllda eller bedömer att gemensam handläggning inte är lämplig, bör Miljöprövningsmyndigheten inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet vidta lämpliga åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att vidarebefordra frågan till rätt myndighet eller avvisa ansökan eller anmälan.

För att undvika att motsvarande ärende handläggs hos två olika myndigheter bör det införas en skyldighet för Miljöprövningsmyndigheten att underrätta den myndighet som annars skulle handlägga ansökan eller anmälan om att Miljöprövningsmyndigheten handlägger ärendet. Det bedöms inte behövas några formkrav för underrättelsen. Det bör av samma skäl även införas en bestämmelse om att den myndighet som underrättas

Prop. 2025/26:238 ska överlämna ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser till Miljöprövningsmyndigheten, dvs. en motsvarande ansökan om tillstånd eller dispens eller en motsvarande anmälan.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att det bör förtydligas vilka handläggningsbestämmelser för anmälningsärenden som ska tillämpas när Miljöprövningsmyndigheten handlägger sådana ärenden, bland annat om kravet på bedömning av betydande miljöpåverkan ska tillämpas och tidsfristerna för anmälningsärenden. Av praxis framgår att vid en prövning av en verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken bör samtliga hänsynstaganden som har betydelse för människors hälsa eller miljön kunna beaktas vid prövningen (MÖD 2007:50). Miljöbedömningen ska omfatta verksamhetens samtliga miljöeffekter och kan inte begränsas till de delar av en verksamhet som omfattas av tillståndsplikt. Mot bakgrund av detta bör bedömningen av om betydande miljöpåverkan kan antas göras i ett beslut som omfattar hela verksamheten. Regeringen delar *Umeå tingsrätts (mark- och miljödomstolens)* bedömning att handläggningen blir mer effektiv om kumulerade mål handläggs enligt samma handläggningsregler. De ansökningar och anmälningar som har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet bör handläggas enligt samma regler som ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Miljöprövningsmyndigheten bör vid handläggningen tillämpa vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet i de fall andra frågor handläggs gemensamt med en sådan ansökan. En sådan ordning motsvarar den ordning som gäller vid handläggningen av kumulerade mål som handläggs av en mark- och miljödomstol, enligt de regler som gäller för mål som prövas av domstolen som första instans. En anmälningspliktig verksamhets miljöpåverkan ska alltså bedömas tillsammans med den tillståndspliktiga verksamhetens miljöpåverkan och eventuella övriga verksamheter som handläggs gemensamt. Miljöprövningsmyndigheten ska inte bedöma om den anmälningspliktiga verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett särskilt beslut. En tillämpning av vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet innebär även att den anmälningspliktiga verksamheten inte utan beslut från myndigheten får påbörjas efter de frister som finns för sådan verksamhet.

Länsstyrelsen i Skåne län framför att det på motsvarande sätt som i 21 kap. 3 § miljöbalken uttryckligen bör anges att möjligheten till gemensam handläggning endast omfattar tillstånd, dispens eller anmälan enligt miljöbalken. Regeringen bedömer att en sådan begränsning redan följer av promemorians förslag. I syfte att undanröja eventuella oklarheter avseende paragrafens tillämplighet framstår det ändå som lämpligt att den kompletteras så att det uttryckligen anges att den endast gäller tillstånd, dispens eller anmälan enligt miljöbalken.

6 Till vilken mark- och miljödomstol bör överklagande göras?

Prop. 2025/26:238

Regeringens förslag

Miljöprövningsmyndighetens beslut ska överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivs.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna, inklusive samtliga mark- och miljödomstolar, tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Svemín avstyrker att fördelningen av mål mellan mark- och miljödomstolarna sker utifrån verksamhetens geografiska placering och anser att alla beslut från den nya myndigheten bör överklagas till en och samma domstol för en mer enhetlig rättstillämpning.

Flera remissinstanser påpekar att den nya myndigheten blir motpart om en enskild överklagar dess avgörande om inget annat föreskrivs. Ett antal remissinstanser, bland annat *Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)*, framhåller att den nya myndigheten inte borde bli motpart med hänsyn till att den antas få en mer opartisk roll utan egna intressen att bevaka. *Länsstyrelsen i Örebro län* framhåller att länsstyrelsen bör vara motpart när någon enskild överklagar Miljöprövningsmyndighetens beslut.

Skälen för regeringens förslag

Till vilken domstol bör myndighetens beslut överklagas?

Enligt lagen (2010:921) om mark och miljödomstolar överklagas en förvaltningsmyndighets beslut till den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten ligger (3 kap. 1 § femte stycket). Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivs (3 kap. 1 § första stycket). Verksamheternas geografiska placering är även avgörande för vilken miljöprövningsdelegation som prövar ärendet (5 § förordningen om miljöprövningsdelegationer). Avsikten är att Miljöprövningsmyndigheten ska ha hela landet som verksamhetsområde. Om frågan om rätt forum för överklagande av myndighetens beslut inte särregleras kommer myndighetens geografiska placering att avgöra var beslutet ska anses vara fattat och till vilken mark- och miljödomstol överklagande ska göras.

Överklagade beslut av Miljöprövningsmyndigheten kommer att utgöra en betydande andel av de mål som kommer att prövas av en mark- och miljödomstol även om målen fördelas mellan de fem domstolarna. En ordning där Miljöprövningsmyndighetens beslut överklagas till samtliga mark- och miljödomstolar baserat på verksamheternas geografiska

Prop. 2025/26:238 placering innebär att målen fördelas på ett liknande sätt som i dagens system. Det innebär också att målen fördelar sig på motsvarande sätt som de flesta övriga ärenden som överklagas till mark- och miljödomstolarna.

Till stöd för att samtliga överklaganden ska ske till en och samma mark- och miljödomstol kan, som framhålls av Svemin, åberopas intresset av en enhetlig rättsutveckling. Det intresset tillgodoses dock av att domstolarnas avgöranden även fortsättningsvis vid överklagande kommer att hanteras av en och samma domstol, Mark- och miljööverdomstolen. Till det kommer att en koncentration av alla överklaganden till en och samma mark- och miljödomstol skulle innebära en mycket stor arbetsbörda och en snedvridning av ansvar mellan domstolarna. Regeringen anser därför att behovet av enhetlighet kan tillgodoses genom överklagande till Mark- och miljööverdomstolen.

Bör Miljöprövningsmyndigheten bli motpart efter överklagande?

En förvaltningsmyndighet är som huvudregel motpart vid överklagande av myndighetens beslut, se 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Förvaltningsprocesslagen är inte direkt tillämplig vid mark- och miljödomstolens prövning av överklagade myndighetsbeslut men frågan om motpart regleras dock på samma sätt genom 5 kap. 2 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar. En miljöprövningsdelegation är inte motpart eftersom den inte är en fristående förvaltningsmyndighet, utan ett särskilt beslutsorgan inom en myndighet. Det är i stället länsstyrelsen som blir motpart. Enligt regeringens uppfattning finns det i detta fall inte skäl att avvika från huvudregeln. Ett antal remissinstanser har med hänvisning till att miljöprövningsdelegationerna inte har motpartsställning ifrågasatt att Miljöprövningsmyndigheten ska vara motpart om en enskild överklagar myndighetens avgörande. Regeringen bedömer dock att Miljöprövningsmyndigheten bör vara motpart om en enskild överklagar myndighetens avgörande. Regeringen anser inte att det medför risk för att myndigheten kan anses vara partisk eller mindre objektiv. Behovet av en företrädare för de allmänna intressena, särskilt i första domstolsinstans, hänger samman med utredningskravet. Utredningsmaterialet blir fylligare i en tvåpartsprocess genom parternas dialog. Detta innebär att domstolen avlastas en del av arbetet för att sakfrågorna i målet blir tillräckligt utredda och behovet av aktivitet från domstolen minskar när det gäller att begära in utredning i målet.

Länsstyrelsen kommer även fortsättningsvis att vara behörig att föra talan för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen om det behövs (19 kap. 5 § och 22 kap. 6 § miljöbalken).

7 Förtydligande om förfarande- bestämmelser vid prövning av miljöfarliga verksamheter

Prop. 2025/26:238

Regeringens förslag

Det ska tydliggöras att förfarandebestämmelserna i 19 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken endast ska tillämpas i ärenden om prövning av miljöfarlig verksamhet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inte något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

I 22 kap. miljöbalken finns bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstolarna i ansökningsmål och i 19 kap. finns bestämmelser om förvaltningsmyndigheternas och kommunernas prövning. Bestämmelserna handlar bland annat om kungörelse, samråd, sammanträde, besiktning på platsen och kommunikering i ärenden som prövas av länsstyrelsen eller kommunen (19 kap. 4 §). Det finns också bestämmelser om vilka av förfarandebestämmelserna i 22 kap. som ska tillämpas vid länsstyrelsens eller kommunens prövning (19 kap. 5 §).

Sedan miljöbalkens införande finns i 19 kap. rubriken ”Allmänt om prövningen” placerad före 1 § och rubriken ”Särskilt om prövningen av miljöfarlig verksamhet” före 4 §. Enligt propositionen till miljöbalken är tillämpningsområdet för såväl 4 § som 5 § begränsat till prövning av miljöfarlig verksamhet. Begränsningen har därefter nämnts i flera förarbeten, se prop. 1997/98 del 2, s. 224 och 225, prop. 2013/14:174 s. 222 och prop. 2017/18:235 s. 140. Begränsningen framgår dock inte av ordalydelsen i någon av paragraferna.

För säkerställande av en effektiv och rättssäker prövning är det centralt att regelverket inte lämnar utrymme för osäkerhet i förhållande till vilka förfarandebestämmelser som prövningsmyndigheten har att tillämpa. Eftersom avsikten synes ha varit att 4 och 5 §§ endast ska tillämpas vid prövning av miljöfarlig verksamhet bör detta framgå av paragrafernas ordalydelse.

När ska en ansökan om giltighetsförlängning av ett tillstånd prövas av en mark- och miljödomstol?

Regeringens förslag

Mark- och miljödomstolen ska pröva ansökningar om giltighetsförlängning av tillstånd om ansökan avser ett tillstånd som har prövats av domstolen som första instans.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inte något att invända mot det. *Naturvårdsverket* framhåller att förslaget innebär ett välkommet förtydligande eftersom det i dag är oklart var prövningen av giltighetsförlängningar ska ske.

Skälen för regeringens förslag

Den 1 januari 2025 trädde det i kraft nya bestämmelser i 24 kap. 14 a § miljöbalken som reglerar förutsättningarna för en tillståndsmyndighet att, efter ansökan av tillståndshavaren, förlänga giltighetstiden för ett tillstånd. Paragrafen kompletteras av ett antal förfarande- och forumbestämmelser.

Av 21 kap. 1 a § första stycket 8 miljöbalken följer att mark och miljödomstolen prövar mål om giltighetsförlängning av tillstånd som första instans. I paragrafen finns inte någon uttrycklig begränsning till tillstånd som meddelats av domstolen som första instans. Avsaknaden av en sådan begränsning framstår som ett förbiseende eftersom det samtidigt infördes regler om länsstyrelsens prövning av en ansökan om förlängning av tillstånd. Det får anses vara en lämplig ordning att den myndighet som meddelat ett tillstånd även hanterar förlängningen av ett sådant tillstånd. Enligt regeringens mening bör 21 kap. 1 a § första stycket 8 därför ändras så att det framgår att mark- och miljödomstolen som första instans enbart prövar ansökningar om förlängning av tillstånd som domstolen meddelat som första instans.

9 Riksdagens tillkännagivanden

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om tillståndsprövsprocesser (bet. 2016/17: MJU22 punkt 2, rskr. 2016/17:289). Av tillkännagivandet följer att tillståndsprövsprocesserna måste utformas så att de inte i onödan hindrar jobb eller försenar investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och kan minska den samlade

miljöpåverkan. Myndigheternas prövningar ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. Kraven på det underlag som krävs för prövning av en viss fråga ska inte ställas högre än vad som är motiverat av miljöskäl. En annan del som måste åtgärdas är de långa handläggningstiderna i tillståndsärenden. Det kan övervägas om företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder bör få en mer skyndsam handläggning. Vidare bör det ställas upp mål för hur lång tid handläggningen bör få ta i tillståndsärenden (bet. 2016/17MJU 22 s. 16).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om förbättrade tillståndsprocesser (bet. 2018/19: MJU18 punkt 4, rskr. 2018/19:275). Av tillkännagivandet följer att tillståndsprocesserna måste utformas på ett sådant sätt att de inte i onödan hindrar, försenar eller fördröjar investeringar som miljöanpassar verksamheter och åtgärder som bidrar till hållbar tillväxt. Det behövs en skyndsammare handläggning av mål och ärenden som gäller miljöförbättrande åtgärder eller verksamheter. Vidare behövs ett mer proaktivt arbete där företag och andra sökande i större utsträckning än i dag kan få stöd och råd om hur tillståndsprocesserna fungerar. Det finns behov av att ta ytterligare steg för att förbättra tillståndsprocesserna på det sätt som utskottet nu har beskrivit (bet. 2018/19: MJU18 s. 23).

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om myndigheternas roll vid tillståndsprocesser (bet. 2022/23: NU13 punkt 5, rskr. 2022/23:160). Av tillkännagivandet följer att det behöver bli tydligare i vilket skede olika delar av prövningen ska genomföras och att kontakter mellan företag och myndigheter behöver förenklas och arbets sättet bli mer lösningsorienterat. Vidare följer att myndigheter bör arbeta mer rådgivande och lösningsorienterat än tidigare (bet. 2022/23: NU13 s. 15).

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2024 länsstyrelserna i uppdrag att vidta åtgärder för att göra sitt arbete med att tillståndspröva miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken mer förutsebart och effektivt och att korta handläggningstiderna. Uppdraget syftade också till att göra det lättare för företag att ta sig igenom tillståndsprocessen, vilket ska stärka företagens konkurrenskraft och stödja klimatomställningen inom industrin. Länsstyrelserna slutredovisade uppdraget i december 2025. Av redovisningen framgår bland annat följande. Länsstyrelserna har tagit fram och ensat rutiner för att arbetet med tidsplaner ska bli mer enhetligt över landet. Ett nytt projekt för att nå en samsyn om inventeringskrav med mera vid nyetablering av miljöfarliga verksamheter har startats. Länsstyrelserna har tagit fram en gemensam mall för e-postmeddelande med tidig information om handläggningen. Ett metodstöd och mallar för mer dialog har tagits fram. Områden där länsstyrelserna arbetar olika har identifierats. Alla länsstyrelser ger nu samma information om att söka tillstånd.

Regeringen föreslog i prop. 2025/26:118 tidsfrister för vissa tillstånds-förfaranden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Klimat- och näringslivsdepartementet föreslog även i promemorian Genomförande av bestämmelser i förnybartdirektivet om tillstånds-förfaranden för förnybar energi, dnr KN2025/00895 som remitterades i maj 2025, ytterligare tidsfrister för tillstånds-förfaranden som gäller verksamheter och åtgärder för förnybar energi. Regeringen beslutade om förordningen (2025:1005) med kompletterande bestämmelser till EU:s

Prop. 2025/26:238 förordning om nettonollindustri. Förordningen innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som ansvarar för handläggningen av erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt. Ett sådant erkännande innebär att projekten omfattas av EU-förordningens bestämmelser om korta tidsfrister. Klimat- och näringslivsdepartementet föreslog vidare i promemorian Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri (KN2025/02439) som remitterades i januari 2026 kompletterande bestämmelser till två EU-förordningar. EU-förordningarna innehåller tidsfrister för tillståndsprocesser.

De ovan redovisade åtgärderna och de förslag till åtgärder som regeringen lämnar i avsnitt 4–7 bidrar alla till att komma till rätta med de problem som beskrivs i tillkännagivandena. Genom dessa åtgärder och förslag sammantaget anser regeringen att tillkännagivandena är tillgodosedda och därmed slutbehandlade.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

När det gäller bestämmelsen om när en ansökan om giltighetsförlängning av ett tillstånd ska prövas av en mark- och miljödomstol ska ändringen träda i kraft den 1 september 2026. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Miljöprövningsmyndigheten ska efter ikraftträdandet handlägga ärenden som har inletts hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Länsstyrelserna ska överlämna handlingarna till Miljöprövningsmyndigheten.

I ärenden där tillstånd har getts av en länsstyrelse ska en ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring av tillståndet efter ikraftträdandet göras hos Miljöprövningsmyndigheten, om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten. Detsamma ska gälla en ansökan om att upphäva ett tillstånd till en miljöfarlig verksamhet, en ansökan om att ändra eller upphäva bestämmelser och villkor i ett beslut och en ansökan om giltighetsförlängning.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer inte överens med regeringens. I promemorians förslag har alla lagändringar samma datum för ikraftträdande. I promemorian finns ingen övergångsbestämmelse om överlämnande av handlingar. Promemorians förslag till övergångsbestämmelse omfattar endast tillstånd som har beslutats av en miljöprövningsdelegation.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har inte något att invända mot dem.

Ett antal remissinstanser, bland annat *Länsstyrelsen i Blekinge län* och *Fackförbundet ST*, anser att regeringen bör överväga att inte genomföra de föreslagna förändringarna redan den 1 juli 2027. De anser att risken är stor för negativ inverkan på kvalitet, rättssäkerhet och effektivitet i handläggning om myndigheten inte ges tillräckligt lång tid att förbereda sig. *Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen)* konstaterar att tidpunkten för ikraftträdande mitt i sommaren ter sig mindre väl vald, inte minst mot bakgrund av att ärendena då ska överlämnas.

Ett antal remissinstanser, bland annat *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Företagarna* och *Uppsala kommun*, anser att övergångsbestämmelserna bör ändras så att pågående mål ska handläggas klart av miljöprövningsdelegationerna. *Länsstyrelsen i Blekinge län* påpekar att ett alternativ är att miljöprövningsdelegationerna lämnar över de ärenden som de inte hinner avgöra före ett angivet datum. *Naturvårdsverket* påpekar att ändringen som innebär att mål om giltighetsförlängning ska vara ansökningsmål endast om ansökan om det tillstånd som ska förlängas har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans bör träda i kraft så snart som möjligt.

Länsstyrelsen i Skåne län och *Naturvårdsverket* framhåller att det av övergångsbestämmelserna inte framgår att länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer ska överlämna ärenden som är under handläggning till Miljöprövningsmyndigheten.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att det bör förtydligas i övergångsbestämmelser vilken myndighet som ska pröva frågor rörande uppskjutna villkor. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* påpekar att det behövs en motsvarande övergångsbestämmelse för ansökan om giltighetsförlängning som den som föreslås för ansökan om återkallelse, omprövning eller ändringstillstånd. *Växjö tingsrätt*, *mark- och miljödomstolen* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län* framhåller att det är oklart hur ansökningar om återkallelse, omprövning och ändringstillstånd ska hanteras när det gäller tillstånd som har meddelats av länsstyrelserna. Domstolen påpekar även att en liknande oklarhet kan uppstå vid ansökningar om villkorsändring.

Skälen för regeringens förslag

Tidpunkt för ikraftträdande och bestämmelse om överlämnande av ärenden

Förslagen om lagändringar som behövs för att en ny myndighet ska kunna ta över uppgifter från länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer syftar till att säkerställa en mer effektiv och förutsebar miljöprövning och bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen gav i mars 2026 en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för miljöprövning som ska kunna inleda sin verksamhet den 1 juli 2027.

Regeringen delar *Naturvårdsverkets* bedömning att det finns skäl att låta förslaget om giltighetsförlängning träda i kraft tidigare än vad som föreslås

Prop. 2025/26:238 i promemorian eftersom det inte har samband med bildandet av Miljöprövningsmyndigheten. Förslaget bör träda i kraft den 1 september 2026.

Regeringen gav i mars 2026 en särskild utredare i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för miljöprövning som ska kunna inleda sin verksamhet den 1 juli 2027. De förslag som har samband med bildande av myndigheten bör träda i kraft detta datum. Regeringen bedömer att det ger den nya myndigheten tillräckligt lång tid att förbereda sig för att prövningen ska ske på ett rättssäkert och effektivt sätt. För att säkerställa att ärendehandläggningen vid Miljöprövningsmyndigheten kan påbörjas i direkt anslutning till ikraftträdandet och för att uppnå den enhetlighet och förutsebarhet i prövningen som eftersträvas, bör det förtydligas att länsstyrelserna ska överlämna handlingarna i ärendena till myndigheten.

Övergångsbestämmelser

En lösning som innebär att länsstyrelsen ska överlämna handlingarna i de ärenden som har inletts hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer till den nya myndigheten kommer med stor sannolikhet att innebära att handläggningstiderna för dessa ärenden förlängs. Vissa ärenden hos miljöprövningsdelegationerna har en lång handläggningstid. *Länsstyrelsen i Hallands län* framhåller att det kan vara svårt att bemanna miljöprövningsdelegationerna efter att uppgifterna har lämnats över till den nya myndigheten. *Länsstyrelsen i Uppsala län* uppger att erfarna handläggare redan i dag söker sig från länsstyrelserna. På grund av risken för svårigheter att bemanna miljöprövningsdelegationerna efter ikraftträdandet bedöms det vara bättre att ärendena överlämnas till den nya myndigheten vid ikraftträdandet. Detta innebär att även ärenden där tillstånd har meddelats men där en fråga om villkor har skjutits upp ska överlämnas till den nya myndigheten.

Regeringen delar *Växjö tingsrätts (mark- och miljödomstolens)* bedömning att det behöver tydliggöras vad som gäller för tillstånd som har meddelats av en länsstyrelse före 1998. Övergångsbestämmelsen bör därför formuleras så att den gäller tillstånd som har beslutats av en länsstyrelse. Med denna formulering omfattas både tillstånd meddelade av en miljöprövningsdelegation och andra tillstånd som är meddelade av en länsstyrelse.

Vidare bör det införas en övergångsbestämmelse om vad som ska gälla i de fall en miljöprövningsdelegation har gett ett tillstånd och det efter ikraftträdandet ansöks om återkallelse, omprövning eller ändringstillstånd. Det rimliga är att ansökan ska ges in till Miljöprövningsmyndigheten i stället för till länsstyrelsen. Det bör anges att ansökan ska ges in till Miljöprövningsmyndigheten om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten.

Regeringen instämmer i *Länsstyrelsen i Västernorrlands läns* och *Växjö tingsrätts (mark- och miljödomstolens)* bedömning att det behövs en motsvarande övergångsbestämmelse om ansökan om giltighetsförlängning och villkorsändring som den som föreslås för en ansökan om återkallelse, omprövning och ändringstillstånd.

11 Konsekvenser

11.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Prövningen av ansökningar om miljötillstånd behöver bli mer effektiv och förutsebar. Inrättande av en ny myndighet för miljöprövning som tar över de uppgifter som i dag hanteras av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer är ett förslag som förväntas leda till en mer effektiv och förutsägbar prövningsprocess. Genom att de ärenden som i dag prövas av 12 miljöprövningsdelegationer samlas och hanteras av en myndighet förbättras förutsättningarna att bygga upp en samlad expertis inom olika sakområden, med avsikten att åstadkomma en mer effektiv och förutsägbar miljöprövningsprocess. Förslaget ger också större möjligheter att utnyttja myndighetens kompetens vid prövningar i hela landet.

De författningsförslag som lämnas i propositionen är en nödvändig förutsättning för att de organisatoriska förändringarna ska kunna genomföras. Konsekvenserna av de nu föreslagna författningsändringarna, i sig, bedöms dock vara begränsade.

11.2 Alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Förslagen i denna proposition syftar till en mer effektiv och förutsebar prövningsprocess. Om förslagen inte genomförs kommer de uppgifter som nu föreslås flyttas fortsatt att hanteras av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. De förväntade vinsterna av ändringen skulle då utebli och behovet av att vidta andra åtgärder för mer effektiva och förutsebara tillståndprocesser skulle kvarstå.

Ett alternativ till den nu föreslagna avgränsningen av de frågor som Miljöprövningsmyndigheten har att pröva skulle vara att, i enlighet med Miljötillståndsutredningens förslag, göra större förändringar av myndighetsstrukturen vid ett och samma tillfälle och utvidga den nya myndighetens uppdrag ytterligare. Ett sådant tillvägagångssätt innebär dock risker för försämrad kvalitet och lägre prövningstakt. Detta särskilt till följd av att frågorna är komplexa och att det skulle innebära omfattande samtidiga förändringar för ett stort antal myndigheter och domstolar.

Ett annat alternativ är att koncentrera miljöprövningen till färre länsstyrelser genom att minska antalet länsstyrelser som har miljöprövningsdelegation.

11.3 Vilka berörs av förslagen?

Konsekvenser för statliga myndigheter och kommuner

Konsekvenserna för statliga myndigheter och kommuner handlar framför allt om en ändrad ansvars- och rollfördelning. Miljöprövningsmyndigheten ska bemannas med beaktande av 6 b § lagen (1982:80) om anställ-

Prop. 2025/26:238 ningsskydd. De myndigheter som påverkas i störst utsträckning är de länsstyrelser som har miljöprövningsdelegation.

Regeringen har i budgetpropositionen bedömt att den nya myndighetens resursbehov för 2027 uppgår till 125 000 000 kronor. För 2028 beräknas myndighetens resursbehov till 235 000 000 kronor (prop. 2025/26:1, utg.omr. 20, s. 93).

Förslaget om en ny myndighet innebär minskade ärendemängder hos länsstyrelserna, vilket medför finansiella och personella konsekvenser. I budgetpropositionen för 2026 beräknas länsstyrelsernas anslag minska med 85 500 000 kronor för 2027 och med 181 000 000 kronor fr.o.m. 2028 med anledning av att vissa uppgifter flyttas från länsstyrelserna till en ny myndighet för miljöprövning (prop. 2025/26:1, utg.omr. 1, s. 53). Länsstyrelserna ska senast den 31 mars 2026 till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) redovisa en bedömning av de ekonomiska och personella konsekvenser som den aviserade förändringen av länsstyrelsernas förvaltningsanslag innebär för länsstyrelsernas verksamheter (KN2026/00526).

Andra statliga myndigheter och kommuner deltar vid prövningarna men bedöms endast påverkas i begränsad utsträckning. Exempel på myndigheter som deltar vid prövningarna är Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna som när det behövs ska föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen. Även kommuner får föra talan för att tillvarata allmänna intressen inom kommunen.

Förslaget innebär att Miljöprövningsmyndighetens beslut ska överklagas till mark- och miljödomstolarna. Konsekvenserna för domstolarna bedöms vara begränsade eftersom målen ska överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivs. Detta innebär att inga stora förändringar kommer att ske i fördelningen av mål mellan domstolarna.

Statliga myndigheter kan också beröras av förslagen i egenskap av verksamhetsutövare. Regeringen bedömer att konsekvenserna i dessa fall blir desamma som för företagen.

Konsekvenser för företagen

En mer effektiv och förutsägbar tillståndsprocess förväntas bidra till minskade kostnader för företagen och en ökad investeringsvilja. De positiva effekterna för företagen handlar framför allt om att underlätta för investeringar. Ett exempel på företag som kan gynnas är företag verksamma inom försvarsindustrin.

Förslagen kan under en övergångsperiod ge upphov till längre handläggningstider. Att prövningen görs av en myndighet i stället för av flera bedöms dock på längre sikt kunna leda till en mer effektiv och förutsebar process. Det bedöms öka möjligheterna till en enhetlig rättstillämpning och en minskad variation av handläggningstid.

Konsekvenser för enskilda och allmänheten

Konsekvenserna för enskilda och allmänheten bedöms vara begränsade. Förslagen innebär ingen förändring av enskildas och allmänhetens möjlighet att delta vid prövningarna.

11.4 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas Prop. 2025/26:238

Inrättandet av den nya myndigheten kommer att behöva utvärderas under det stegvisa genomförandet av förändringen av myndighetsstrukturen. I det kommittédirektiv för inrättande av en ny myndighet som har beslutats framgår att utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag med anledning av inrättandet av myndigheten. Detta innefattar att överväga om det finns behov av ytterligare författningsändringar än de som föreslås i denna proposition och i promemorian Ny myndighet för miljöprövning.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

21 kap.

1 a §

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,*

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

I paragrafen anges vilka mål som är ansökningsmål och när mark- och miljödomstolen får besluta att ett ansökningsmål ska behandlas som ett stämningssmål. Övervägandena finns i avsnitt 8.

I första stycket åttonde punkten görs ett tillägg som innebär att mål om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a § är ansökningsmål endast om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans. Om ansökan om tillstånd har prövats av en annan myndighet ska ansökan om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a § prövas av den myndigheten.

12.2 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

9 kap.

8 §

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.

Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen* meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *en länsstyrelse eller Miljöprövningsmyndigheten*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut ska alltid prövas av *en länsstyrelse eller Miljöprövningsmyndigheten*.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som prövar en ansökan om tillstånd till och tar emot en anmälan om miljöfarlig verksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *andra stycket första meningen* förtydligas att bestämmelsen är en upplysningsbestämmelse som är nödvändig för att markera att regeringen, trots bestämmelsen i första stycket, kan använda sig av restkompetensen för att meddela föreskrifter på området. Övriga ändringar i stycket innebär att Miljöprövningsmyndigheten läggs till i bestämmelsen om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en viss myndighet ska pröva ansökningar om tillstånd för vissa slag av verksamheter. Det görs även en ändring som innebär att tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut alltid ska prövas av länsstyrelsen eller Miljöprövningsmyndigheten.

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan enligt denna balk får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndigheten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. *den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar,*

2. *verksamheterna är avsedda att bedrivas av samma verksamhetsutövare, och*

3. *ansökan eller anmälan inte avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen.*

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten.

Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om gemensam handläggning av ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Av *första stycket* framgår att Miljöprövningsmyndigheten under vissa förutsättningar får handlägga en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan enligt miljöbalken som annars skulle ha handlagts av en kommun

eller en annan förvaltningsmyndighet än Miljöprövningsmyndigheten. Regleringen innebär en möjlighet, men ingen skyldighet, för Miljöprövningsmyndigheten att handlägga ett ärende som annars skulle ha handlagts av en annan myndighet. Förutsättningarna för gemensam handläggning anges i en punktlista.

Av *första punkten* framgår att det ska vara fråga om en verksamhet som har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar. Bedömningen av om ärendena har ett sådant samband bör göras i förhållande till verksamheternas art och utformning. Vid bedömningen av när två ärenden kan handläggas gemensamt kan ledning hämtas från 21 kap. 3 § (prop. 1997/98:45 del 2 s. 233). Exempel på ansökningar om tillstånd som kan ha samband med en miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar är tillstånd till markavvattningsverk som annars ska prövas av länsstyrelsen enligt 11 kap. 9 b §. I de fall en markavvattningsverksamhet är en förutsättning för att en miljöfarlig verksamhet ska kunna bedrivas på en plats i sådan omfattning som avses i en ansökan är förutsättningarna i första punkten normalt uppfyllda.

Av *andra punkten* framgår att verksamheterna är avsedda att bedrivas av samma verksamhetsutövare för att ärendena ska få handläggas gemensamt.

I *tredje punkten* anges att det ska vara fråga om en ansökan eller anmälan som inte avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen. På motsvarande sätt som vid tillämpning av 21 kap. 3 § tredje stycket omfattar detta såväl ärenden som överklagas direkt till regeringen som överklaganden till regeringen som görs efter överklagande och prövning av en annan prövningsmyndighet (prop. 2001/02:65 s. 82). Exempel på ärenden som överklagas till regeringen är beslut som rör upphävande av naturreservat (18 kap. 1 §).

Om en ansökan eller anmälan görs hos Miljöprövningsmyndigheten och myndigheten inte anser att förutsättningarna för gemensam handläggning är uppfyllda eller inte bedömer att sådan handläggning är lämplig, har myndigheten enligt 6 § förvaltningslagen (2017:900) en skyldighet att hjälpa den enskilda att ta tillvara sina intressen.

Av *andra stycket* framgår att Miljöprövningsmyndigheten ska underätta den myndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan om att den handlägger ansökan eller anmälan. Det uppställs inga formkrav för underrättelsen. Det kan vara fråga om ärenden som annars skulle handläggas av en förvaltningsmyndighet eller av en kommun. Av *andra stycket* framgår också att en myndighet som annars ska handlägga ansökan eller anmälan ska överlämna ett pågående ärende som avser samma sak till Miljöprövningsmyndigheten. Det kan röra sig om tillstånd till samma verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten redan har tagit upp till prövning. Ett annat exempel är ett ärende gällande en ansökan om dispens som krävs för samma verksamhet.

Av *tredje stycket* framgår att Miljöprövningsmyndigheten vid handläggning av ett ärende som avses i första stycket ska tillämpa vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Sådana bestämmelser finns bland annat i 19 kap.

Prövningen av miljöfarlig verksamhet**4 §**

Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen eller den kommunala nämnden ska vid prövning av ett ärende som avser miljöfarlig verksamhet

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och
4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid förvaltningsmyndigheternas och kommunernas handläggning av ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 4 och 7.

Det görs ett tillägg som innebär att bestämmelserna är tillämpliga även vid Miljöprövningsmyndighetens handläggning av ärenden. Ändringen innebär att de krav på ärendehandläggning som i enlighet med hittillsvarande reglering gäller för länsstyrelsen och den kommunala nämnden ska gälla även för Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

Det förtydligas att paragrafen gäller handläggning av ärenden som avser miljöfarlig verksamhet. Förtydligandet innebär inte någon ändring i sak.

5 §

I ett ärende som avser miljöfarlig verksamhet och som prövas av Miljöprövningsmyndigheten, en länsstyrelse eller en kommunal nämnd ska Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstol i ansökningsmål som ska tillämpas i ett ärende som prövas av Miljöprövningsmyndigheten, en länsstyrelse eller en kommunal nämnd. Övervägandena finns i avsnitt 4 och 7.

Det görs ett tillägg som innebär att paragrafen ska tillämpas även av Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

Ärenden som prövas av Miljöprövningsmyndigheten

5 a §

I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,
3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, och
4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser om förfarandet vid mark- och miljödomstol i ansökningsmål som ska tillämpas av *Miljöprövningsmyndigheten*. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Det görs en ändring som innebär att paragrafen ska tillämpas av *Miljöprövningsmyndigheten* i stället för av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Ändringen är en följd av att *Miljöprövningsmyndigheten* tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

21 kap.

1 a §

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats av *regeringen*,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats av *regeringen*,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

I paragrafen anges vilka mål som är ansökningsmål och när mark- och miljödomstolen får besluta att ett ansökningsmål ska behandlas som ett stämningssmål. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *första stycket första punkten* görs ett tillägg som innebär att mål om tillstånd till miljöfarlig verksamhet inte är ansökningsmål om de ska

Prop. 2025/26:238 prövas av Miljöprövningsmyndigheten. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

I *första stycket sjunde punkten* görs ett tillägg som innebär att mål om omprövning är ansökningsmål, om de inte ska prövas av Miljöprövningsmyndigheten. Även denna ändring är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter.

I första och sjunde punkten görs även en ändring som innebär att bestämmelsen gäller föreskrifter som har meddelats av regeringen i stället för föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §. Detta är en följd av ändringen i 9 kap. 8 §.

24 kap.

Verkan av domar och beslut enligt miljöbalken

1 §

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun med stöd av *föreskrifter som har meddelats av regeringen* samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 eller 10 a § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

Paragrafen innehåller bestämmelser om i vilken utsträckning tillstånd har rättskraft. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *första stycket andra meningen* görs ett tillägg som innebär att även tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av Miljöprövningsmyndigheten gäller mot alla vad avser frågor som har prövats i beslutet. Ändringen är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter. I samma mening görs också en ändring som innebär att även ett beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av Miljöprövningsmyndigheten gäller mot alla vad avser frågor som har prövats i beslutet. Ändringen är en följd av möjligheten till gemensam handläggning i 19 kap. 2 a §. I samma mening görs även en ändring som innebär att bestämmelsen gäller föreskrifter som har meddelats av regeringen i stället för föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §. Detta är en följd av ändringen i 9 kap. 8 §.

11 §

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för civilt försvar

och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om *det tillstånd som prövningen avser* har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller en länsstyrelse*, ska ansökan göras hos *den av dessa myndigheter som har gett tillståndet*.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och
2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om återkallelse, omprövning och ändringstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att en ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring av ett tillstånd prövas av Miljöprövningsmyndigheten i de fall ärendet rör ett tillstånd som tidigare har getts av myndigheten. Övriga ändringar är endast språkliga.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Miljöprövningsmyndigheten ska efter ikraftträdandet handlägga ärenden som har inlett hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Länsstyrelserna ska överlämna handlingarna till Miljöprövningsmyndigheten.

3. För tillstånd enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen, 13 eller 14 a § som har beslutats av en länsstyrelse ska en ansökan efter ikraftträdandet göras hos Miljöprövningsmyndigheten, om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 10.

Enligt *tredje punkten* ersätter Miljöprövningsmyndigheten länsstyrelsen i dess hittillsvarande roll som prövningsmyndighet för en ansökan om återkallelse, omprövning eller ändring enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen, om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten. Detsamma gäller vid en ansökan om att upphäva ett tillstånd till en miljöfarlig verksamhet eller ändra eller upphäva bestämmelser och villkor i en dom eller ett beslut enligt 24 kap. 13 § och vid en ansökan om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §. Bestämmelsen gäller både ett tillstånd som har getts av en länsstyrelses miljöprövningsdelegation och andra tillstånd som har getts av en länsstyrelse.

12.3 Förslaget till lag om ändring i lagen om mark- och miljödomstolar (2010:921)

3 kap.

1 §

Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vattenanläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksam-

heten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.

Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.

Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.

Mål om utdömmande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.

Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden som har överklagats till en mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av de särskilda bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.

Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.

I paragrafen finns forumbestämmelser för mark- och miljödomstolarna. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Tillägget i *femte stycket* är en följd av att Miljöprövningsmyndigheten tar över miljöprövningsdelegationernas uppgifter. I tillägget anges att ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Verksamhetens lokalisering avgör således till vilken mark- och miljödomstol som Miljöprövningsmyndighetens beslut ska överklagas. Övriga ändringar är endast redaktionella.

Sammanfattning av promemorian Ny myndighet för miljöprövning

Prop. 2025/26:238
Bilaga 1

I promemorian föreslås de författningsbestämmelser som krävs för att en ny myndighet för miljöprövning, Miljöprövningsmyndigheten, ska ta över de ärenden som i dag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Förslaget i promemorian kompletterar förslaget om inrättande av en ny miljöprövningsmyndighet som lämnas i betänkandet En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndprocess (SOU 2024:98).

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 9 kap. 8 §, 11 kap. 9 b §, 19 kap. 4, 5 och 5 a §§, 21 kap. 1 a §, 24 kap. 11 §, och rubriken närmast före 19 kap. 5 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §¹

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *länsstyrelsen*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av *länsstyrelsen*.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt ska alltid prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

11 kap.

9 b §²

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till för-

Anmälan om vattenverksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till för-

¹ Senaste lydelse 2017:782.

² Senaste lydelse 2025:770.

svarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

svarsinspektören för hälsa och miljö, Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen eller kommunen.

Prop. 2025/26:238
Bilaga 2

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte något annat anges i föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 a § första stycket 3 eller 4 eller i beslut som tillsynsmyndigheten i ett enskilt fall fattat med stöd av sådana föreskrifter.

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndigheten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar, och

2. verksamheterna avses bedrivas av samma verksamhetsutövare.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten. Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa samma bestämmelser om handläggning som den myndighet som annars skulle ha handlagt ärendet skulle ha tillämpat.

Länsstyrelser eller kommunala Miljöprövningsmyndigheten eller nämnder ska den kommunala nämnden ska vid prövning av ett ärende som avser en miljöfarlig verksamhet

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och
4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne tillfälle att yttra sig om inte annat följer av 25 § förvaltningslagen (2017:900).

I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna I ett ärende som avser miljöfarlig verksamhet och som prövas av Miljöprövningsmyndigheten eller en kommunal nämnd ska Miljöprövningsmyndigheten eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

³ Senaste lydelse 2018:779.

⁴ Senaste lydelse 2024:963.

5 a §⁵

I ett ärende som prövas av *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation* ska *miljöprövningsdelegationen* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,
3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, och
4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

21 kap.

1 a §⁶

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *en länsstyrelse* eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprövning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §,

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av mark- och miljödomstolen som första instans*,

⁵ Senaste lydelse 2024:963.

⁶ Senaste lydelse 2024:963.

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

24 kap.

11 §⁷

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om tillståndet har getts av länsstyrelsen, görs ansökan hos *länsstyrelsen*.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om tillståndet har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller länsstyrelsen*, görs ansökan hos *den som har gett tillståndet*.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och

2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. För tillstånd som har beslutats av en länsstyrelses miljöprövningsdelegation ska ansökan enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen göras hos Miljöprövningsmyndigheten.

Härigenom föreskrivs att 24 kap. 1 § miljöbalken i stället för lydelsen enligt lagen (2025:765) om ändring i miljöbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:765

Föreslagen lydelse

24 kap.

1 §

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *en länsstyrelse* eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattningsområde som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 *eller 10 a* § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Detsamma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller *en* kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattningsområde som har meddelats av en länsstyrelse *eller Miljöprövningsmyndigheten* enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 *eller 10 a* § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Prop. 2025/26:238
Bilaga 2

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §¹

Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vattenanläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömmande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.

Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.

Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.

Mål om utdömmande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.

Mål som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

¹ Senaste lydelse 2015:686.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.

Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag	Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Efter remiss har yttranden kommit in från Avfall Sverige, Energiföretagen, Energimarknadsinspektionen, Fackförbundet ST, Fortifikationsverket, Företagarna, Försvarsmakten, Green Power Sweden, Göteborgs kommun, Havs- och vattenmyndigheten, Helsingborgs kommun, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB, Jernkontoret, Kalmar kommun, Kungsbacka kommun, Lantbrukarnas riksförbund, länsstyrelserna i Blekinge län, Dalarnas län, Gotlands län, Gävleborgs län, Hallands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Norrbottens län, Skåne län, Stockholms län, Uppsala län, Värmlands län, Västerbottens län, Västernorrlands län, Västmanlands län, Västra Götalands län, Örebro län, Östergötlands län, Malmö kommun, Mariestads kommun, Nacka kommun, Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Naturvårdsverket, Näringslivets Regelnämnd, Piteå kommun, Region Skåne, Region Stockholm, Region Örebro län, Sametinget, Simrishamns kommun, Skanska Sverige AB, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Stockholms universitet (Juridiska fakultetskansliet), Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen), Sveamin, Svensk Solenergi, Svenska Kraftnät, Svensk bioenergi (Svebio), Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges Kommuner och Regioner, Teknikföretagen, Tillväxtverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trelleborgs kommun, Umeå tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Uppsala kommun, Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Växjö tingsrätt (mark- och miljödomstolen), Åre kommun, Återvinningsindustrierna, Östersunds tingsrätt (mark- och miljödomstolen).

Därutöver har yttranden kommit in från Byggföretagen, E.On Energidistribution, Ellevio Sverige AB, Miljörörelsens kärnavfallssekreterariat (Milkas), SBMI, Skogsindustrierna, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), SR Energy AB, Svenska Järn- och metallskrot-handlareföreningen, Vattenfall AB, Västsvenska Handelskammaren.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Advokatfirman Åberg & Co AB, Arbetsgivarverket, Bodens kommun, Boverket, Domstolsverket, Enköpings kommun, Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Gislaveds kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet (Juridiska institutionen), Hela Sverige ska leva, Helsingborgs kommun, Huddinge kommun, Hushållningssällskapens förbund, Jokkmokks kommun, Kammarkollegiet, Karlstads kommun, Köpings kommun, Landsorganisationen i Sverige, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, Lysekils kommun, länsstyrelserna i Jämtlands län, Kalmar län och Södermanlands län, Mora kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Norrtälje kommun, Olofströms kommun, Post- och telestyrelsen, Ragnsells, Ramböll, Region Norrbotten, Regelrådet, Renova AB, Renägarförbundet, Riksantikvarieämbetet, Saco-s, Skara kommun, Skogsstyrelsen, Sollentuna kommun, Statens tjänstepensionsverk, Statskontoret, Stockholms kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Trossamfundet Svenska kyrkan, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Samernas Riksförbund, Svenskt Friluftsliv, Svenskt Vatten AB, Säkerhets- och försvarsföretagen,

Prop. 2025/26:238 Söderhamns kommun, Tomelilla kommun, Trafikverket, Tyréns AB, Täby
Bilaga 3 kommun, Umeå kommun, Vingåkers kommun, Vänersborgs kommun,
Vännäs kommun, Övertorneå kommun.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 1 a § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

1 a §¹

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprovning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 8 §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, *om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,*

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningsmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:963.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 9 kap. 8 §, 19 kap. 4, 5 och 5 a §§, 21 kap. 1 a §, 24 kap. 1 och 11 §§, och rubriken närmast före 19 kap. 4 och 5 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 kap. 2 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 19 kap. 6 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Prövningen av ansökningar om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §”.

Lydelse enligt prop. 2025/26:178
Ändrade regler om tillstånd och
tillsyn för Totalförsvarets
forskningsinstitut

Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet prövas av mark- och miljödomstolen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av länsstyrelsen. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut ska alltid prövas av länsstyrelsen.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § *regeringsformen* meddela föreskrifter om att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter ska prövas av länsstyrelsen eller Miljöprövningsmyndigheten. Regeringen får meddela föreskrifter om att en kommunal nämnd ska pröva frågor om tillstånd om den miljöfarliga verksamheten kan antas ha en liten miljöpåverkan. Tillstånd som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut ska alltid prövas av länsstyrelsen eller Miljöprövningsmyndigheten.

Anmälan om miljöfarlig verksamhet ska, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelsen eller kommunen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

2 a §

En ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan enligt denna balk får ges in till och handläggas av Miljöprövningsmyndig-

heten även om ansökan eller anmälan annars skulle ha getts in till en kommun eller en annan förvaltningsmyndighet, om

1. den verksamhet som ansökan eller anmälan avser har samband med en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som Miljöprövningsmyndigheten prövar,
2. verksamheterna avses bedrivas av samma verksamhetsutövare, och
3. ansökan eller anmälan inte avser en fråga där avgörandet kan överklagas till regeringen.

Om Miljöprövningsmyndigheten handlägger en ansökan eller en anmälan enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den kommun eller förvaltningsmyndighet som annars skulle ha handlagt ansökan eller anmälan. Om den som underrättas har ett ärende som avser samma sak som det ärende som underrättelsen avser, ska ärendet överlämnas till Miljöprövningsmyndigheten. Vid handläggningen ska Miljöprövningsmyndigheten tillämpa vad som är föreskrivet om handläggning av ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet.

Särskilt om prövningen av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelser eller kommunala nämnder ska

Prövningen av miljöfarlig verksamhet

4 §¹

Miljöprövningsmyndigheten, länsstyrelsen eller den kommunala nämnden ska vid prövning av ett ärende som avser en miljöfarlig verksamhet

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den som kan beröras av verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i saken,
3. hålla sammanträde med den som saken angår och besiktning på platsen om det behövs för utredningen i ärendet, och
4. underrätta den som har gjort en ansökan eller kommit med synpunkter genom någon annan än honom eller henne själv och ge honom eller henne

¹ Senaste lydelse 2018:779.

5 §²

I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

I ett ärende *som avser miljöfarlig verksamhet och* som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska *Miljöprövningsmyndigheten*, länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

Särskilt om länsstyrelsens miljöprövningsdelegation³

Ärenden som prövas av Miljöprövningsmyndigheten

5 a §⁴

I ett ärende som prövas av *länsstyrelsens miljöprövningsdelegation* ska *miljöprövningsdelegationen* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

I ett ärende som prövas av *Miljöprövningsmyndigheten* ska *myndigheten* utöver det som anges i 5 § tillämpa bestämmelserna i

1. 22 kap. 10 § om synpunkter på ansökan,
2. 22 kap. 10 a § om komplettering av ansökan och sammanställning av svar på synpunkter,

² Senaste lydelse 2024:963.

³ Senaste lydelse 2024:963.

⁴ Senaste lydelse 2024:963.

3. 22 kap. 11 § och 11 a § första och andra styckena om förberedelse, och

4. 22 kap. 11 b § om tidsplaner.

Prop. 2025/26:238
Bilaga 4

Lydelse enligt förslag i avsnitt 2.1 Föreslagen lydelse

21 kap.

1 a §

Ansökningsmål är mål

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats *med stöd av 9 kap. 8 §*,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprovning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter *som* har meddelats *med stöd av 9 kap. 8 §*,

1. om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats *av regeringen*,

2. om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § som inte ska prövas av en länsstyrelse,

3. om godkännande enligt 11 kap. 16 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser en markavvattning som ska prövas av en länsstyrelse,

4. om tillstånd enligt 11 kap. till utrivning av en vattenanläggning eller tillståndsprovning enligt 11 kap. 22 §,

5. om förlängning enligt 24 kap. 2 § andra stycket av genomförandetiden eller den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång,

6. om återkallelse eller förbud mot fortsatt verksamhet enligt 24 kap. 3 §,

7. om omprövning enligt 24 kap. 5–14 §§ som inte ska prövas av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun enligt föreskrifter som har meddelats *av regeringen*,

8. om giltighetsförlängning enligt 24 kap. 14 a §, om ansökan om tillstånd har prövats av en mark- och miljödomstol som första instans,

9. enligt 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, eller

10. om omprövning enligt 7 kap. 13–15 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Mark- och miljödomstol får besluta att ett ansökningsmål som gäller uteslutande en viss eller vissa sakägare ska behandlas enligt det som gäller för stämningssmål enligt 7 kap. lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, om sökanden medger det och målet kan avgöras med bindande verkan endast mot dessa sakägare.

Lydelse enligt SFS 2025:765

Föreslagen lydelse

24 kap.

1 §

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket

Om en dom eller ett beslut som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 21 kap. 1 a § första stycket

denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Det samma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av en länsstyrelse eller kommun med stöd av 9 kap. 8 § samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 eller 10 a § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

denna balk eller 7 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avser tillstånd till en verksamhet enligt balken och domen eller beslutet har fått laga kraft, gäller tillståndet mot alla, vad avser frågor som har prövats i domen eller beslutet. Det samma gäller beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten*, en länsstyrelse eller en kommun med stöd av *föreskrifter som har meddelats av regeringen* samt beslut om tillstånd till markavvattning som har meddelats av *Miljöprövningsmyndigheten* eller en länsstyrelse enligt 11 kap. Om tillståndet avser utförandet av en vattenanläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Till följd av detta kapitel, till följd av 7 kap. 20 eller 22 §, 9 kap. 5 §, 10 kap. 17 §, 11 kap. 9 c § eller 12 kap. 10 eller 10 a § denna balk eller till följd av 2 kap. 10 § eller 7 kap. 13, 14, 15, 16 eller 17 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Ett sådant ingripande kan också ske genom förelägganden eller förbud enligt 10 kap. 14 § eller 26 kap. 9 § fjärde stycket.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 §.

En omprövningsdom eller ett omprövningsbeslut har samma verkan som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut.

11 §⁵

En ansökan om prövning som avses i 3, 4, 5, 6, 7, 8 eller 9 § får göras hos mark- och miljödomstol av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för civilt försvar och länsstyrelsen. Om frågan ska prövas av någon annan myndighet än en domstol eller av en kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. Frågor om omprövning enligt 8 § får tas upp utan särskild ansökan.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om *tillståndet* har getts av länsstyrelsen, *görs* ansökan hos *länsstyrelsen*.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Om *det tillstånd som prövningen avser* har getts av *Miljöprövningsmyndigheten eller länsstyrelsen, ska* ansökan *göras* hos *den av dessa myndigheter som har gett tillståndet*.

I fråga om verksamheter som får bedrivas med stöd av 11 kap. 27 § andra stycket, får en ansökan om prövning som avses i 3 eller 5 § grundas på en omständighet som anges i de paragraferna endast om

1. omständigheten är så allvarlig att den inte tål att vänta på att prövningen för moderna miljövillkor blir klar, och

2. den olägenhet som omständigheten innebär inte kan avhjälpas genom ett föreläggande om försiktighetsmått eller förbud i väntan på att prövningen blir klar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Miljöprövningsmyndigheten ska efter ikraftträdandet handlägga ärenden som har inletts hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Länsstyrelserna ska överlämna handlingarna till Miljöprövningsmyndigheten.

3. För tillstånd som har beslutats av en länsstyrelse ska en ansökan efter ikraftträdandet enligt 24 kap. 11 § andra stycket andra meningen, 13 eller 14 a § göras hos Miljöprövningsmyndigheten, om motsvarande tillstånd efter ikraftträdandet skulle ha getts av Miljöprövningsmyndigheten.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §¹

Mål om utövande av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, vattenanläggningar och ersättning vid vattenverksamhet samt om utdömmande av vite enligt miljöbalken efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Mål om utövande av verksamhet vid anläggningar som ingår i ett sammanhängande system för hantering, bearbetning, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle eller kärnavfall prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område någon av anläggningarna ligger eller är avsedd att ligga.

Mål om ersättning vid skada eller intrång enligt 28 kap. 2–5 §§ miljöbalken och vid ingripande av det allmänna enligt miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område skadan eller intrånget i huvudsak har inträffat eller kommer att inträffa.

Mål om ersättning för miljöskador enligt 32 kap. miljöbalken prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den skadegörande verksamheten i huvudsak bedrivs eller har bedrivits. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan medföra en sådan skada som avses i 32 kap. 3 § miljöbalken kan begära prövning av ersättningsfrågan vid den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs eller kommer att bedrivas.

Mål om utdömmande av vite enligt plan- och bygglagen (2010:900) efter särskild ansökan av myndighet prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område myndigheten ligger.

Mål som har överklagats till mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Ärenden från Miljöprövningsmyndigheten överklagas till den mark- och miljödomstol inom vars område verksamheten i huvudsak bedrivs, har bedrivits eller kommer att bedrivas. Övriga ärenden som har överklagats till en mark- och miljödomstol prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område förvaltningsmyndigheten eller kommunen som först har prövat ärendet ligger, om inte annat följer av de särskilda bestämmelser som avses i sjunde stycket.

Mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster eller motsvarande äldre lagstiftning där mark- och miljödomstol är första instans prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område den allmänna eller allmänförklarade va-anläggningen i huvudsak är belägen eller är avsedd att vara belägen.

Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag	Särskilda bestämmelser om vilken mark- och miljödomstol som är behörig finns i annan lag.
--	---

Prop. 2025/26:238
Bilaga 4

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-03-25

Närvarande: F.d. justitieråden Ella Nyström och Martin Borgeke samt justitierådet Martin Nilsson

Ny myndighet för miljöprövning

Enligt en lagrådsremiss den 17 mars 2026 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i miljöbalken,
3. lag om ändring i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Linn Åkesson, biträdd av departementssekreteraren Kristin Skeppsby.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinringar.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Strömmer, Forssmed, Slottner, Wykman, Liljestrand, Bohlin, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Britz

Regeringen beslutar proposition Ny myndighet för miljöprövning